

fessor Svend Ellehøj, som efter mødet i 1969 afløstes af rigsarkivar Johan Hvidtfeldt. Igangsættereren var universitetslektor, arkivar Erik Stig Jørgensen, udvalgets energiske sekretær. Han fremsatte i en kronik i *Information* og senere på mødet i København nogle synspunkter vedrørende mulighederne for en forbedring af historieforskningens vilkår og for en koordinering af forskningen. Fællesudvalget påtog sig at undersøge disse muligheder og i første omgang at arrangere det nævnte møde i Odense. Det samlede henved 200 deltagere, hvoraf en fjerdedel var studenter, og blev meget vellykket. Mødets foredrag og indledninger in extenso, referater af diskussionerne samt en række skriftlige »institutionsrapporter« fra arkiver, biblioteker, institutter, museer, selskaber og foreninger om igangværende og planlagt forskning foreligger nu trykt i *Det danske Historikermøde i Odense 16.-17. Februar 1969* (Redaktion: Svend Ellehøj, Harald Ilsoe og Erik Stig Jørgensen. Udgivet af Fællesudvalget for historisk Forskning (Adresse: Rigsarkivet) 1970. 231 s. 30 kr.). Bogen bringer talrige nyttige oplysninger og mange inspirerende oplæg.

Odensemødets formål var at drøfte mulighederne for gennem samarbejde at få løst større forskningsopgaver, og en del sådanne blev omtalt i de otte sektioner som på mødet behandlede hver sit emne fra kulturhistorie i dansk middelalder til forskningens anvendelse af EDB. Nogle projekter var på planlægningsstadiet eller var så småt begyndt at blive realiseret: den fællesnordiske ødegårdsundersøgelse, en dansk historisk statistik, et historisk atlas for Danmark, studiet af dansk partivæsens opkomst og udvikling 1866-1915. Andre var fremtidsmusik, men ikke af den grund mindre tiltrækkende, bl. a. en række forslag til udforskning af den centrale og lokale administration før 1660. Især i forbindelse med diskussionen af institutionsrapporterne og af professor Jörgen Weibulls foredrag om forskningens organisation drøftedes desuden væsentlige principspørgsmål, først og fremmest forholdet mellem team-work eller gruppearbejde og individuel forskning. Et andet vigtigt spørgsmål var historieforskningens betydning for samfundet og det dermed sammenhængende problem om forskningspolitikken, jfr. Erik Lönnroths, Sivert Langholms og Hans Landbergs indlæg på metodekonferencen på Hindsgavl juni 1969, trykt i svensk *Historisk Tidskrift* 1969, s. 413-35.

Næste møde afholdes i Odense 21.-22. februar 1971. Det vil bl. a. få forelagt en række rapporter om de enkelte historikers igangværende og planlagte forskning samt et udkast til statutter for Fællesudvalget.

POVL BAGGE

FØRSTE fællesnordiske sommerkursus for historiestuderende afholdtes i Uppsala i sommeren 1966 (se HT 12. rk. II, s. 205). I forlængelse heraf afholdtes i sommeren 1968 kurser i København og Helsingfors for at give yderligere arbejdsgrundlag for den »ekspertkomité«, der i efteråret skulle tage endelig stilling til kursusvirksomhedens fortsatte eksistens.

Sommerkurset i Helsingfors fandt sted i dagene fra d. 6. til d. 19. juni. Kursets tema var »Finlands historie under autonomien 1809-1917«. Undervisningen var stort set i for høj grad præget af rutine, og var for snævert bundet til kursus-temaets tidsmæssige begrænsning. Emnet var formodentlig valgt for gennem

Finlands første historiske souveraine periode at give indtryk af dén kulturelle og politiske udvikling af national selvbevidsthed, som er grundlaget for det moderne Finland, med dets specielle problemer i Norden og Europa! Når vi som skandinaviske kursusdeltagere kom til Helsingfors, var det derfor ikke blot for at lære en periode i Finlands historie bedre at kende, men også i håb om at erhverve bredere forståelse af det moderne Finland ud fra dets tilblivelsesproces i forrige århundrede og af nutidens finske historieforsknings forhold til autonomiens dog stadig aktuelle konfliktstof. Men desværre blev vi skuffede, da disse problemer næsten lodes uberørt – som var det tabu-emner!

Den enkelte undervisningsdag blev opdelt i formiddagsforelæsninger og eftermiddagsseminarer. Forelæsningsernes brede formulering skulle give en oversigtsmæssig baggrund for øvelserne, hvor studenternes opgaver blev gennemgået. Men lærerne skiftede dag for dag, og forelæsningerne kom desværre alt for ofte til at bringe gentagelser eller endog formidle allerede forudsatte kundskaber. Under disse forhold måtte den enkelte lærers kontakt med de studerende – uanset alle gode forsætter – blive minimal og undervisningen lidet inspirerende. Den grundlæggende rolle, man havde tildelt de emnemæssigt stærkt svingende forelæsninger i undervisningen, afstedkom at studenterne med deres i samme grad spredte øvelsesopgaver kun overfladisk kunne tage del i diskussionen af den enkelte opgave. Desuden adskilte undervisningens fordeling på to studiegrupper beslægtede seminarer, hvad der gjorde det vanskeligt at dyrke særlige interesser. Man må konkludere, at det ved denne kursusform skortede på lejlighed til at erhverve dybere indsigt i blot nogle af de afgørende problemer, autonomien rejste for Finland.

Da det tydeligt fremgik, at flere af vore lærere arbejdede med og var dybt engageret i emnekredse, som udgjorde væsentlige sider af den valgte periode, må det give anledning til at pege på, at en undervisningsform, der bæres af gennemgående seminarer over udvalgte problemer med særlig relevans til perioden, og som ledes af lærerkræfter, hvis arbejde gør dem særligt fortrolige hermed, ville give varigere udbytte. Forelæsningerne kunne da gøres til et led i seminaret og være eksperter kommentarer i form af punktstudier til støtte for debatten af vore egne opgaver. Herved ville kurset i det hele taget få et mere kvalificeret præg og studenterne få større indtryk af forskningens stade indenfor det enkelte tema.

I den gennemførte undervisning lykkedes det dog nogle af vores lærere at åbne videre perspektiver. Således følte vi det stærke engagement i de stadigt brændende problemer om svensk/finske sprogmodsatninger, da professor Ruutu understregede, hvorledes han personligt havde følt det som en svensk indrømmelse overfor finsk som ligeberettiget kultursprog efter det 19. århundredes nedvurdering, da Sillanpää fik nobelprisen i litteratur i 1939! Og professor Gallén afslørede, hvilke metodiske problemer han arbejdede med, og viste, hvilke muligheder for sociale undersøgelser der kunne være i et personalhistorisk materiale. Her så vi således, at der i nutidig finsk forskning dels stadig findes problemer, som er skabt under autonomien, dels gøres forsøg på at inddrage socialvidenskabelig metode i forskningen.

To læreres undervisning skal desuden fremhæves. Fil.lic. Per Schybergson fremdrog ved sin meget aktive seminarledelse betydningsfulde interskandinaviske

relationer, og han havde udnyttet en ekspert (Pihkala) som bisidder i et af sine seminarer. Docent Matti Klinge trak perspektivet op til vort århundrede ved at improvisere et besøg på Mannerheim-museet, hvis leder han er. Museets billedarkiv, som bl.a. omfattede illustrationer af Hitlers modtagelse i Helsingfors, gav anledning til at betænke, at Finlands tilknytning til Tyskland ikke var af ideologisk art, men udtryk for et ønske om at sikre en uafhængighed af øst, som man havde arbejdet for i den sidste halvdel af 1800-tallet. Autonomien havde altså skabt problemer for Finland, som stadig må give landet særlige interesser, og disse detaljer i Schybergsons og Klings undervisning antyder, hvorledes kurset kunne have opnået større dybde.

Ekskursionerne var et velkomment pusterum i det komprimerede kursusprogram. Den største oplevelse var besøget på herregården Fagervik, der stod som et betagende minde over det 19. århundredes erhvervsliv. »Järnbruket« var nedlagt og driften lagt om til landbrug, men »bruket« lå som da det standsede, og vi fik et godt indblik i dets komplicerede opbygning, bl.a. illustreret af bevarede regnskabsbøger. Søndagens to øvrige seværdigheder, kirken i Lojo og Raseborg-ruinen, var afgjort af interesse; men det havde nok været mere naturligt at vælge seværdigheder knyttet til vores periode, som fx. det improviserede besøg på Mannerheim-museet og mandagsturen til »Sveaborg-kæden«, hvis militærtekniske principper så fortrinligt blev anskueliggjort af lederen for kystbevogtningens historiske sektion.

Ekskursioner til Runebergs Borgå og 1808-09 krigens Tavastehus (som flere på eget initiativ besøgte), til den i 1856 åbnede og for nyligt genåbnede Saimakanal eller blot en rundtur i Helsingfors og omegn, hvor vi ikke engang så det ny studentcenter i Tapiola, kunne have suppleret kurset godt.

Kursusekretær Kari Selén repræsenterede kontinuiteten i kurset og var vort bindeled til finsk studenterungdom, idet han formidlede en selskabelig kontakt. Det er en fejl ved et nordisk kursus af denne art, at studenter fra værtslandet ikke deltager ordinært. De kunne bistå rent fagligt og formidle et kammeratligt samvær, som atter kunne hindre, at kurset bliver isoleret »kongresvirksomhed«. Men Kari Selén bar en stor arbejdsbyrde som kursets organisatoriske koordinator og gruppens selskabelige rejseleder; som kurset var lagt til rette, var han helt uundværlig.

De finske lærere var åbenbart uenige om hensigten med kurset. Kursusleder professor Eino Jutikkala hævdede, at sommerkurset kunne indgå som afløsninger i de respektive landes afsluttende eksaminer, og følgelig måtte opgaverne have kvalitet dertil. De øvrige lærere lagde derimod vægt på, at det skulle være et sommerkursus og slækkede på kravene til vore opgaver.

Stillet overfor disse forskelligartede opfattelser af sommerkursernes målsætning, har vi henstillet til Nordisk Råds »ekspertkomité«, at man gør sig dette problem klart og – ikke mindst – tilrettelægger undervisningen derefter. Vi har peget på de gennemgående seminarer som den bærende undervisningsform; forberedelse hertil kan da enten overlades til deltagerne selv som i dette tilfælde eller gives i nationale forberedelseskurser. Men under alle omstændigheder må man give længere forberedelsesfrister, og deltagerne må på forhånd kende vilkårene.

Hvis kurserne skal kunne udgøre en del af en universitetseksamen, kunne

man måske fra dansk side overveje, om det ved kurset udstedte »intyg« ikke skulle kunne anvendes i en afløsning. Dette stiller selvfølgelig krav til undervisningen, men så må vi også absolut anbefale denne kursusvirksomhed som et sundt udvekslingsmedium for skandinavisk forskning – blot, som allerede understreget efter kurset i Uppsala (HT 12. rk. II, s. 205), hovedvægten lægges på de studerendes problemer.

STEEN OVE CHRISTENSEN

For nogle år siden nedsattes af Nordisk Kulturkommission en ekspertkomité med professor Povl Bagge som formand. Denne komité skulle arrangere universitetskurser for historiestuderende i de fem nordiske lande. Disse kurser har nu været afholdt i nogle år med skiftende værtslande. Jeg har haft lejlighed til at deltage i de to seneste af dem, nemlig kurset i norsk historie i Oslo i juni 1969 og kurset i svensk historie i Lund i sommeren 1970. I det følgende skal jeg kort redegøre for opbygning og indhold af disse to kurser, samt berette nogle indtryk derfra.

På begge kurser behandlede to emnerækker, hvoraf den ene var hentet fra den nyere tids historie, mens den anden samlede sig om et emne eller problemkompleks fra den lidt ældre historie.

Da kursernes varighed kun var 14 dage, måtte arbejdsformen være temmelig intensiv, hvis det faglige resultat skulle blive nogenlunde acceptabelt. Det forekommer mig, at man på disse kurser havde fundet en form, som tilgodeså alle rimelige krav om effektivitet uden derfor at virke unødigt belastende for deltagere og lærere. I begge tilfælde holdtes om formiddagen forelæsning i en dobbelttime. Forelæsningerne havde altid tilknytning til en af de to behandlede emnerækker og virkede ofte som oplæg til eftermiddagens program, der bestod af seminarer, hvor deltagerne i øvelsesform gennemarbejdede spørgsmål med tilknytning til de pågældende emnerækker.

Det mest effektivitetsskabende ved disse kursers form var dog de opgaver, som hver deltager på forhånd havde udarbejdet som »adgangsbillet« til kurset. Opgaverne havde alle tilknytning til emnet for den seminarrække, som man havde valgt at følge. De blev fremlagt successivt og tjente som grundlag for diskussionen på seminarerne. Denne form var meget givende af to grunde: dels sikredes det herigennem, at deltagerne på forhånd havde sat sig nogenlunde ind i emnerne for seminarrækkerne, og dels afgav de et konkret grundlag for arbejdet i seminarerne. Der er for mig ingen tvivl om, at man herigennem har fundet en form, der gør, at man selv med så begrænset en kursustid som 14 dage kan nå at trænge ganske langt ind i et problem eller en emnekreds.

Jeg skal herefter kort redegøre for de emner, der blev behandlet på de to kurser.

På kurset i Oslo behandlede to emner, nemlig »1814 i norsk historie« og »Parlamentarisme og partiutvikling 1880–1905«. Seminaret om 1814 afholdtes under professor Knut Myklands dynamiske og engagerede ledelse. Dets sigte var naturligvis en udredning af de spegede tråde i dette års norske historie, men især sigtede det på at afklare, hvilken rolle Christian Frederik egentlig spillede i begivenhederne, og vurdere hans indflydelse på disse. Det var Myk-